

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Самсоннікова Олександра ЛЮДИНА, ІНДИВІД, ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ, ОСОБИСТІСТЬ.....	154
Онофрейчук Діана ЧИ МАЄ ІСТОРІЯ СЕНС?	155

***СЕКЦІЯ № 3. ФІЛОЛОГІЯ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ: МОВА, ЛІТЕРАТУРА, КОМУНІКАЦІЇ***

Афанасьєв Олександр НАРАТИВНЕ БАЧЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ.....	158
Кулешір Марія НІКОЛИ НЕ ПІЗНО: МОТИВАЦІЙНИЙ ДИСКУРС У ПОВІСТІ Г.ПРАЙОР «ТУДИ, ДЕ ПІНГВІНИ».....	161
Фернос Юлія СОІЛ ЯК ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ.....	164
Федорова Вероніка ЕФЕКТИВНІСТЬ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	167
Образцова Софія ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	170
Маргарид Дарина ПУБЛІЧНЕ МОВЛЕННЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЖУРНАЛІСТА.....	173
Калініна Аліса МОВЛЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	175

СЕКЦІЯ № 3. ФІЛОЛОГІЯ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: МОВА, ЛІТЕРАТУРА, КОМУНІКАЦІЇ

АФАНАСЬЄВ ОЛЕКСАНДР

доктор філософських наук, професор кафедри філософії, історії та
політології,

Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса, Україна

НАРАТИВНЕ БАЧЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ

Методологія науки все частіше звертається до категоріальних основ і методів гуманітарних наук. Однією з причин такої ситуації стало розуміння обмеженості розгляду суб'єкта як автономного, об'єктивного і безкорисливого спостерігача, осмислення його детермінації різними соціокультурними формами, особливо соціальними та мовними стереотипами. Отже поняття наратології, а саме поняття наративу, широко використовуються не тільки в рамках літературознавства, але і в різних областях знання. У зв'язку з цим актуалізується проблема методологічного аналізу сутності наративу як форми існування знання в культурі, зокрема, шляхів його включення в соціокультурну реальність. Наратив (від англійського «narrative» – розповідь) як емпірична

даність дуже різноманітний. Це різні історії: розповіді, дискусії, автобіографії, мемуари. Однак поняття «нарратив» означає дещо інше, ніж розповідний текст. Акцент робиться не на розповіді про події, а на подіях, які розповідаються, тобто на «історії», яка начебто впорядкована ще до текстового викладу. Але така впорядкованість виникає саме завдяки нарративу, тільки цей процес зазвичай залишається невидимим, що породжує ілюзію об'єктивного опису реальних подій, упорядкованих у просторі та часі.

Нарратив став не просто предметом багатьох теоретичних досліджень. Він стає справжньою парадигмою методології гуманітарного і не тільки гуманітарного знання, оскільки нарративна форма – як усна, так і письмова – становить фундаментальну психологічну, лінгвістичну, культурологічну та філософську основу наших спроб адекватно описати реальність.

Серед суттєвих ознак нарративу відзначають, по-перше, наявність кінцевої мети розповіді, з якої всі згадані події отримують пояснення. По-друге, в нарративі відбувається виділення найважливіших подій, безпосередньо пов'язаних з кінцевою метою. По-третє, в нарративі події впорядковані в певну часову послідовність. Цю функцію нарративу в часовому вираженні часто називають «осююченням». Дійсно, сюжет є посередником між подіями і розказаною історією, поєднуючи хронологічне з нехронологічним, перетворюючи події в історію, зв'язуючи їх разом в акті роздумів і направляючи до висновку або мети [3].

По суті, нарратив описує не стільки саму реальність, скільки її структуру, як і фізичний або інший науковий опис природних явищ, особливо в неklasичній науці. Однак слід підкреслити, що нарративна структура породжує особливі наслідки, які перетворюють реальний світ не тільки в теорії або його «картині», але і в самому людському бутті, чого природознавчий опис не робить зі світом природи. Природничо-наукова теорія, не будучи копією реального світу, все ж не переробляє його в буквальному сенсі, хоча і може сприяти цьому за допомогою технічних наук і інженерної практики. Нарратив, навпаки, вписується в реальне життя, будучи його невід'ємною частиною, породжуючи багато його аспектів. Тому найважливішою функцією нарративу є конституювання, яке породжує саму реальність. В цьому описово-конструктивна функція нарративу принципово відрізняється від відповідної функції теорії, особливо природознавчої.

Наприклад, правила гри у футбол можуть бути сформульовані так, як це зазвичай робить теорія з явищами, в даному випадку у вигляді опису відповідних дій футболістів на полі. Це важливо, наприклад, для арбітрів, уболівальників і самих гравців, які можуть завдяки писаним правилам відрізнити правильні дії від неправильних. Але це лише уточнює сенс гри, який вже відомий. Крім того, далеко не кожен опис виражає справжній сенс футболу. Тому добрий дідок Готтабич нагородив усіх футболістів на полі м'ячами, щоб кожен міг грати досхочу і не боровся за єдиний м'яч. Але колись

правила футболу створили футбол як нову реальність з новими сенсами, яких раніше не існувало. І щоразу для тих, хто вивчає футбол і як розуміти гру, його правила виступають наративом, який породжує цілу сферу нового буття зі своїми значеннями: сама гра, гравці, арбітри, вболівальники, стадіони, футбольна інфраструктура, інвестиції тощо. Елементи цього буття, в принципі, можуть описуватися по-різному і виконувати інші функції, реалізуючи різне існування: заробляння грошей, відпочинок, меджемент тощо. Тому часто серед керівників футбольних клубів є менеджери, яким саме футбол як захоплююча гра зовсім нецікавий, а цікавий є ефективність функціонування клубу як підприємства. Це зовсім інший опис футболу і його розуміння.

Аналогічна ситуація і з біографіями і автобіографіями. Це розповіді, які на перший погляд описують реальні життєві ситуації. Але в той же час, і перш за все, вони конструюють життя самого суб'єкта, яке набуває того сенсу, який надає дана форма біографії, тією послідовністю, яку вони обрали, і яка відповідним чином пов'язувала факти, наприклад, як поступальне сходження до певної мети, або, навпаки, як регресивне падіння, сповзання вниз по похилій площині, виродження. Автобіографії чи біографії, могли бути пов'язані іншими наративами, тим самим вибудовуючи інші життя. Більш того, біографічний чи автобіографічний наратив не тільки конструє минулі події в єдине ціле, він також багато в чому зумовлює подальшу поведінку людей, «продовжуючи» смисли, стимулюючи зусилля на досягнення певних цілей, поставлених, наприклад, прогресивним наративом, надаючи завершеність життєвим етапам, націлює на подальші досягнення. Аналогічну функцію виконує і наратив соціального прогресу: зміни, що відбуваються, трактуються як поступальне зростання і розвиток, а наявні незручності, негаразди, страждання розглядаються як неважливі, неістотні чи тимчасові на шляху до щасливого майбутнього. Таким чином, індивідуальна або соціальна реальність у відповідні часові періоди набуває наративну форму, яка виявляється більш придатною для вирішення тих чи інших проблем. При цьому наративи не групують події довільно. Порядок розповіді в певному сенсі об'єктивний: він не задається тільки оповідачем, істориком або іншим суб'єктом. Адже існують різноманітні, але певні культурні норми, в яких сформувався суб'єкт і в яких може розгортатися реальне життя, наукова і культурна творчість і саме оповідання. Тому наратив може виступати специфічною формою зв'язку між особистою реальністю і культурою. Розповідаючи історії, ми конструємо себе в даній культурі і відповідній соціокультурній ніші, наприклад, в науковому співтоваристві. Наратив імпліцитно встановлює певний набір інструкцій і норм, які наказують, що слід і чого не слід робити в житті, і визначають, як окремий випадок може бути інтегрований в певний культурно встановлений канон [2].

Наратив як модель світу може представляти вигаданий світ, але дослідник або просто читач, перебуваючи в цьому вигаданому світі, мислить і

переживає як в реальному світі. У зв'язку з цим розповідь є своєрідним експериментом, в якому перевіряються властивості вигаданого світу, введеного уявою. Крім того, вигадані персонажі часто продовжують жити в реальному світі як, наприклад, моральні образи або моделі, за допомогою яких перевіряється реальна поведінка людей. Літературні образи, як і біографії реальних людей, були і є моральними орієнтирами або антиорієнтирами для цілих соціальних груп і поколінь. У цьому сенсі наратив – це не просто теоретичний конструкт реальності, а й частина реального людського життя [1].

Як висновок можна зазначити, що наратив є обов'язковим елементом соціокультурної реальності, в яку він включається різними способами. Це дозволяє йому бути і формою представлення знань, і способом соціалізації людини, і засобом конструювання дійсності. Наратив не скасовує інших форм організації знань, але їх вивчення є недостатнім без урахування наративної структури. Виконуючи репрезентативну функцію, наратив сам конструює ту реальність, яку він представляє. Вписуючись в соціокультурну реальність, наратив бере участь у створенні індивідуального і соціального буття.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Афанасьєв О. Наративи як стрижень політичних комунікацій // Збірник наукових праць «Політологічні студії». Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Випуск 6. 236 с. С.122-130.
2. Brockmeier, Jens and Rom Harre. Narrative, Problems and promises of an alternative paradigm. In Narrative and Identity, Jens Brockmeier and Donald Carbaugh). Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 2001. P. 39-59.
3. Riceur P. Hermeneutics and Human Science. – Cambridge University Press, 1995. С. 286.

КУЛЕШІР МАРІЯ

викладач

Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, Україна

НІКОЛИ НЕ ПІЗНО: МОТИВАЦІЙНИЙ ДИСКУРС У ПОВІСТІ Г.ПРАЙОР «ТУДИ, ДЕ ПІНГВІНИ»

Повість Гейзел Прайор «Туди, де пінгвіни» належить до тих книг, у яких світлі інтонації сусідять із серйозними темами, а життєствердний тон непомітно перетворюється на тонке психологічне дослідження. На перший погляд, це тепла історія про літню жінку, яка вирушає у незвичну подорож. Але за цією мандрівкою прихований складний внутрішній рух – рух до оновлення, переосмислення себе та власного минулого. Героїня роману,

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.